

Siklin teroitus

Siklin teroittamisen pikakurssi Siklin teroittaminen ei ole mikään mahdoton konsti, mutta se pitää opetella kerran kunnolla. Oikeastaan mikään työkalu ei ole vähän tylsyneenä yhtä hyödytön kuin sikli. Siklin täytyy olla hyvälaatuinen. On työkaluja, joita voi huonolaatuisinakin käyttää, mutta paljon huonommin ja kömpelömmiin kuin kunnollisia. Ja sitten on työkaluja joista ei ole huonolaatuisina mihinkään. Nippu toveri kiinalaisen rautasahanteriä maksaa saman verran kuin yksi Sandvikin terä, mutta kokonippu kestää vain puolet siitä mitä se yksi Sandvik. Pehmoisella siklillä ei tee yhtikäs mitään.

Oma siklini taisi maksaa kunnan puutyökaluliikkeessä seitsemän kymppiä. Ja sillä tehtyyn työhön nähden se oli halpa. Asiaa vähemmän tunteville: Sikli on suorakaiteen muotoinen teräslasta, jonka reunoihin teroitetaan erityinen "kierre", jolla varsinainen työstö tapahtuu. Ohessa kuva siklin syrjästä teroitettuna. Reunojen kierre on niin pieni, että sen juuri ja juuri näkee ja sen tuntee selvästi sormenpäällä tai kynnellä. Sikli ei ole vain teräväreunainen lasta, vaan hiomalla ikään kuin "tyssätään" siklin syrjään työstävä pienenpieni terä, joka juuri ja juuri näkyy silmällä. Mitä hyvänsä terää teroittaessa syntyy aina tämä ns. kierre terän syrjään, siklissä kierre vain taivutetaan työstöä ajatellen oikeaan suuntaan.

Parhaiten siklin saa teroitettua, jos sen puristaa esim. ruuvipuristimella kahden laudanpalan väliin. Ensin syrjä tasoitetaan hienolla lattaviilalla tai kolmioviilalla. Tärkeintä on, että viilassa on hakkaus vain yhteen suuntaan (eli viilassa on hampaat vain yhteen suuntaan viilan poikki viistottain, ei ristikkäin). Viilataan tarkkaan niin, että siklin syrjä ei pääse pyöristymään vaan että 90 asteen kulmat säilyvät. Tämän jälkeen otetaan hyvä hiomakivi (mikään pyöreäreunainen viikatteenteroitusliippa ei käy) ja hiotaan siklin syrjä siten, että ensin hiomakiveä kuljetetaan syrjän pituusakselin yli 45 asteen kulmassa ensin toiseen suuntaan ja sitten toiseen. Hiomakivellä siis "työnnetään" mikroskooppisen pieni metallijäyste syrjän reunaan.

Viimeiseksi jäyste eli kierre vielä oikaistaan. Hiomalla jäysteestä on tullut epätasainen eikä se ole vielä oikeassa asennossa. Oikaisuun käytetään kovaksi karkaistun kourutaltan tai vastaavan selkäpuolta. Ensin sikli laitetaan pöydän kulmalle ja taltan selkäpuolella vedetään siklin tasopinnan suuntaisesti hiomalla tehty kierre "nurin", siis tasaisen pinnan suuntaiseksi. Sitten kierre käännetään kolmella - neljällä vedolla tasopinnasta ylös niin että viimeinen veto on jo hiukan yli 90 astetta. Jos taltan selkäpuoleen jää vähänkin isompi jälki oikaisusta niin se on liianpehmeä ja oikaisusta ei tule mitään. Kierre ei käänny oikeaan suuntaan vaan murtuu pois tapellessaan pehmoisen taltan kanssa. Silloin pitää vain tehdä itselleen palvelus, heittää halpa kiinalainen talttajäljitelmä jontkaan ja ostaa itselleen kunnan työkalu.

Sikli on riittävän terävä, jos sillä saadaan aikaan ohuen höylänlastun tapainen lastu. Jos siklatessa syntyy vain pölyä, sikli on tylsä tai teroitus ei onnistunut. Tällöin kannattaa yrittää "talttatempua" uudelleen, mutta jos sekään ei auta, niin on syytä ottaa viila käteen ja aloittaa alusta. Työskennellessä kierteen pystyy uudistamaan taltalla vetämällä enintään neljään - viiteen kertaan, sen jälkeen täytyy aloittaa teroittaminen alusta.

Työskennellessä sikliä työnnetään yleensä aina itsestä pois päin niin että peukalot painavat terän keskeltä eteenpäin ja etusormet pitävät reunoista vetäen kiinni niin että sikli painuu aavistuksen verran kuperalle kaarelle työstösuuntaan nähden. Viimeistelylastut voi ottaa itseä päin vetäen, mutta se ei ole kovin tehokasta. Sikliä työntäessä kannattaa varoa peukaloitaan: terävä sikli saattaa lämmitä yllättävän paljon kun sillä vedetään lastua lakkapinnasta. Koska sikliä painetaan kaarelle

työstäessä, se kuuluu keskeltä enemmän kuin reunoista. Siten siis ajan mittaan sikli pyrkii kulumaan aavistuksen verran kourulle. Hioessa siis voi yrittää kompensoida tätä hiomalla väkisin päitä vähän enemmän. Ei kuitenkaan kannata liioitella; paras sikli on päästä katsoen ihan suora. Parempi kuitenkin aavistuksen kupera kuin yhtään kovera. Vielä pieni varoituksen sana siklin väärinkäytöstä. Sikli on hyvin arka työkalu, etenkin koska työstävä "terä" on niin mitättömän pieni. Sikliä ei sitten käytetä kittilastana, viivoittimena tai puristimen suojapalana. Pienetkin virheet syrjässä vaativat pirunmoisen viilaamisen ja kerran kunnolla pilatusta siklistä ei tule enää mitään.

Puukolla ei väännetä ruuveja eikä siklillä levitetä kittiä. Piste. Vaikka selostukseni kuulosti varmaan hankalalta, niin siklin teroitukseen ei mene yhtään pidempää aikaa kuin mitä yllä olevan selostuksen lukemiseen (ja toivoakseni ymmärtämiseen). Ainakaan teroitukseen ei mene lähimainkaan niin pitkää aikaa kuin ohjeenkirjoittamiseen meni...

Takaisin kotisivulle <<http://www.puuvene.net/phuhta/>> © Pekka Huhta